

Samenvatting

Deze tweede externe evaluatie van Be-Cause Health (BCH) gebeurde vijf jaar na de eerste evaluatieoefening. In de periode tussen beide evaluaties heeft BCH een aanzienlijke uitbreiding van zijn activiteiten gekend en de mechanismen voor zijn interne werking geconsolideerd. Tegelijk waren er ook evoluties in de internationale context van de ontwikkelingshulp en de internationale gezondheid. De evaluatie wilde nagaan in welke mate die interne en externe ontwikkelingen invloed hebben gehad op de missie, het doel en de rol van het platform en of de mechanismen voor de interne werking nog verder kunnen worden verbeterd. Meer bepaald heeft de evaluatie de relevantie, efficiëntie en effectiviteit van BCH onderzocht en ook een aantal specifieke organisatorische aspecten bekeken. De belangrijkste bevindingen van die analyse staan hieronder samengevat:

Relevantie. Het feit dat BCH tien jaar na de oprichting nog altijd bestaat en verder uitbreidt, hoewel het hoofdzakelijk afhangt van de vrijwillige bijdragen van zijn leden, is wellicht de beste indicator dat het platform beantwoordt aan een bestaande nood. Organisaties en individuele personen worden vooral lid van het platform om beter op de hoogte te zijn van evoluties in de sector, om kansen te zoeken voor netwerking en samenwerking met anderen en om kennis en informatie te kunnen uitwisselen. Door de activiteiten die BCH organiseert en de netwerkomgeving die het creëert, kan BCH in hoge mate voldoende aan die verwachtingen tegemoetkomen.

Een van de centrale vragen in de evaluatie was of de bestaande missie en visie van BCH nog altijd relevant zijn in het licht van de recente uitbreiding en de permanente externe evoluties of dat een update nodig is. Vastgesteld werd dat de kernelementen van de visie en missie van BCH door een meerderheid van de leden nog altijd als relevant wordt beschouwd en dat zij vrij goed overeenstemmen met de manier waarop BCH in de praktijk werkt. De formulering van de missie zou wel verder kunnen worden verbeterd om haar nog beter te laten aansluiten bij de realiteit. Verder is wellicht ook wat meer denkwerk nodig over de rol die BCH wil spelen in het Zuiden. Als platform van Belgische actoren heeft BCH in principe geen mandaat voor rechtstreekse interventies in het Zuiden. Het leggen van verbindingen met het Zuiden gebeurt daarom best via de lidorganisaties, van wie er vele actief zijn op het terrein. Het zou mogelijk moeten blijven om als Belgisch platform betrokken te zijn bij het (mee)organiseren van seminars in het Zuiden, maar BCH moet daarbij veeleer een ondersteunende en faciliterende in plaats van een uitvoerende rol spelen. Substitutie moet vermeden worden.

Een meerderheid van de leden vindt het belangrijk dat de leden van het platform een (minimale) gemeenschappelijke visie onderschrijven en de meesten denken dat de verklaring van Health Care for All (HC4All) nog altijd een goede basis vormt voor de visie van BCH. Een zwak punt van de huidige visie is evenwel dat zij te lang en te ingewikkeld is om te kunnen dienen als verenigende platformtekst. Daarom bestaat de eerste uitdaging erin een kortere en krachtige visietekst op te stellen. Het zou ook een interessante oefening kunnen zijn om verder na te denken of het noodzakelijk is om nieuwe internationale concepten en inzichten op te nemen in de visietekst, maar dit geldt momenteel niet als een prioriteit.

Effectiviteit. De voorbije vijf jaar heeft BCH aanzienlijke vooruitgang geboekt voor alle vier de verwachte resultaten uit zijn logisch kader: (1) een representatief en goed werkend platform; (2) invloed op de beleidsvorming; (3) uitwisseling van informatie en kennis en (4) meer complementariteit en samenwerking.

Het platform werkt goed, blijft groeien en kan aanspraak maken op een vrij hoge mate van representativiteit van de Belgische sector van de internationale gezondheid en ontwikkeling. Er zijn tien werkgroepen, ongeveer vijftig lidorganisaties en meer dan honderd individuele leden. Op de jaarlijkse seminars zijn er telkens meer dan 300 deelnemers; het denkproces na de externe evaluatie van 2009 leidde tot het opstellen van het huishoudelijk reglement, dat enkele aspecten van de interne werking van BCH vastlegde. De communicatiemechanismen zijn geherstructureerd en verbeterd en worden door de leden meestal positief geëvalueerd. De coördinatie en/of samenwerking met andere Belgische netwerkinitiatieven (zoals MASMUT, PopDev, ...) en met enkele internationale netwerken (FESTMIH, MMI) is versterkt. Er zijn een aantal concrete resultaten (bv. de charters, een groot aantal workshops en seminars, bijdragen aan het nationale en internationale beleidsdebat, ...) waarmee lidorganisaties de effectiviteit van hun eigen activiteiten en werking kunnen verhogen.

Ondanks die vele verwezenlijkingen zijn er ook nog een aantal uitdagingen voor de toekomst. Zo is het nog altijd moeilijk om echt invloed te hebben op de beleidsvorming; verscheidene Belgische actoren die banden hebben met internationale gezondheid (ziekenhuizen, individuele gezondheidsdeskundigen, ...) zijn nog geen lid van het

platform; de externe communicatie door de WG is momenteel nog altijd vrij zwak en de mogelijkheden voor samenwerking met internationale netwerken zijn niet volledig onderzocht.

Efficiëntie. BCH wordt efficiënt geleid en gecoördineerd door het secretariaat en de stuurgroep. De communicatie- en overheadkosten zijn laag in verhouding tot de geleverde resultaten. Het is positief dat de activiteiten en het budget op vrij flexibele wijze worden beheerd, waardoor het platform zich op een organische manier kan ontwikkelen en kan inspelen op nieuwe kansen en ideeën wanneer die zich voordoen. De dynamiek van de WG verschilt van de ene groep tot de andere en varieert ook in de tijd. WG die hebben geïnvesteerd in planning en een prioriteitenbepaling (iets wat niet alle WG doen) vonden dit een nuttige oefening, die achteraf een positieve invloed had op de dynamiek en de werking van de WG.

Specifieke organisatorische aspecten. De evaluatie analyseerde de volgende aspecten in verband met de interne werking en organisatie van het platform: het lidmaatschap, de structuur, het omgaan met de representativiteit bij advocacywerk, het statuut van BCH en de zichtbaarheid. Voor verscheidene van die aspecten zijn de voorbije jaren belangrijke stappen vooruit gezet. Zo werden in 2011 verschillende categorieën van leden ingevoerd (leden met stemrecht versus waarnemende leden, lidorganisaties versus individuele leden), waardoor een beter ledenbeheer mogelijk is. Het huishoudelijk reglement dat in januari 2014 werd gepubliceerd, verduidelijkt enkele aspecten van de interne werking die voordien onduidelijk waren, zoals de kenmerken van de verschillende categorieën van leden; de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende actoren binnen het platform; de procedure voor de oprichting en de werking van WG en de te volgen procedure in geval van advocacy.

Er zijn echter nog altijd enkele inconsequenties en dubbelzinnigheden. Het huishoudelijk reglement is niet altijd coherent en duidelijk (bv. over advocacy en beleidsadvies, over het lidmaatschap, ...) en stemt niet altijd overeen met de manier waarop het platform in de praktijk te werk gaat. Het systeem van het lidmaatschap is nog altijd niet optimaal, d.w.z. het is niet erg logisch dat enkele actoren die tot de meest actieve leden van BCH behoren, op papier enkel het statuut van waarnemer hebben. Een ander punt van bezorgdheid betreft de groeiende kloof tussen degenen die actief zijn in de WG en degenen die als lid staan aangemeld op de mailinglijst van BCH. Volgens sommige leden vormt het groeiende aantal WG binnen BCH (op dit moment zijn er tien) een probleem, omdat dit zou kunnen leiden tot versnippering en dubbel werk. Uit de evaluatie bleek echter dat het beter is het aantal WG niet te beperken, maar de uitwisseling tussen de WG aan te moedigen en de externe communicatie van de WG te verbeteren om versnippering te vermijden. Ook de interne feedback over de verwezenlijkingen en resultaten is nog voor verbetering vatbaar.

Het statuut van BCH, als 'project' in het kaderakkoord tussen DGD en het ITG, heeft tot nu toe vooral voordelen opgeleverd (zoals institutionele steun van het ITG, verzekerde financiering, ...). Op langere termijn zouden de sterke institutionele afhankelijkheid van het ITG en de financiële afhankelijkheid van DG-D wel risicofactoren kunnen worden voor de duurzaamheid. Haalbare alternatieven zijn echter niet gemakkelijk te vinden.

Conclusie en aanbevelingen. BCH kan in veel opzichten worden beschouwd als een unieke en geslaagde netwerkervaring, zowel op nationaal als internationaal niveau. De voorbije vijf jaar is het platform erin geslaagd te blijven groeien en zichzelf te versterken. Een van de grootste uitdagingen voor de komende jaren zal erin bestaan die groeiende en zich verspreidende netwerkactiviteit enigszins bijeen te houden, want een grotere versnippering zou het interne en externe imago en ook de algemene dynamiek van het platform kunnen aantasten. Op basis van de bevindingen van de evaluatie zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- (1) De missietekst herzien zodat hij een juister beeld geeft van de werkelijke werking van BCH;
- (2) Een korte en krachtige verklaring over de visie en de waarden opstellen;
- (3) Een checklist opstellen met criteria voor gebruik bij het (mee)organiseren van seminars in het Zuiden;
- (4) De bestaande categorieën van lidmaatschap, de criteria en bijhorende voordelen herzien;
- (5) Het aantal WG niet beperken, maar de uitwisseling en samenwerking tussen WG verder aanmoedigen;
- (6) De communicatie tussen de WG en het platform in zijn geheel verbeteren;
- (7) De richtlijnen voor advocacy en representativiteit verder verduidelijken;
- (8) De interne communicatie over verwezenlijkingen en resultaten verbeteren;
- (9) De externe zichtbaarheid van het platform verhogen (onder andere door goede praktijken en geleerde lessen op te tekenen en te delen);
- (10) Verder investeren in het smeden van banden met netwerken op internationaal niveau;
- (11) Blijven zoeken naar extra mogelijkheden voor externe financiering en/of medefinanciering van activiteiten;
- (12) Een actieplan voorbereiden en uitvoeren voor het opvolgen van de aanbevelingen uit deze evaluatie.
